ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 3.3.2025 г.
COM(2025) 65 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно оценката на възможностите за рационализиране и опростяване на процеса на прилагане на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности съгласно глава IV от Регламент (ЕС) 2019/943 в съответствие с член 69, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2019/943

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Регламент (ЕС) 2024/1747[1] от 13 юни 2024 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2019/943 по отношение на подобряването на структурата на пазара на електроенергия в Съюза. Съгласно член 69, параграф 3 от изменения Регламент (ЕС) 2019/943 („Регламентът за електроенергията“), Европейската комисия („Комисията“) издава доклад за оценка на възможностите за рационализиране и опростяване на процеса на прилагане на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности и представя предложения с оглед на рационализирането и опростяването на процеса за оценка на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности, когато е целесъобразно. *Член 69, параграф 3* от Регламента за електроенергията гласи следното:

До 17 януари 2025 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета подробен доклад за оценка на възможностите за рационализиране и опростяване на процеса на прилагане на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности съгласно глава IV от настоящия Регламент, за да се гарантира възможност за своевременна реакция от страна на държавите членки на опасенията относно адекватността на ресурсите. В този контекст Комисията изисква от ACER да измени методиката за оценка на адекватността на европейските ресурси, посочена в член 23, в съответствие с процеса, определен в членове 23 и 27, в зависимост от случая.

До 17 април 2025 г. Комисията, след консултация с държавите членки, представя предложения с оглед на рационализирането и опростяването на процеса за оценка на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности, когато е целесъобразно.

В настоящия доклад се прави оценка на възможностите за рационализиране и опростяване на процеса на прилагане на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности съгласно глава IV от Регламента за електроенергията.

2. РАМКА НА ЕС ОТНОСНО МЕХАНИЗМИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕЛЕКТРОГЕНЕРИРАЩИ МОЩНОСТИ

2.1 Рамка на ЕС, произтичаща от Регламента за електроенергията и CEEAG

В глава IV от Регламента за електроенергията са въведени изисквания за обосновката на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности и правила за прилагането на такива мерки, за да се гарантира, че механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности не нарушават необосновано вътрешния пазар на електроенергия на Съюза и не се въвеждат като заместител на необходимите пазарни реформи в държавите членки[2].

[1] Регламент (ЕС) 2024/1747 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2019/943 по отношение на подобряването на структурата на пазара на електроенергия в Съюза, ОВ L, 2024/1747, 26.6.2024 г.

[2] Вж. член 20 и член 21, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/943.

Рамката на ЕС относно механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности беше създадена, за да стане възможно и по-добре да се координира въвеждането на временен допълнителен инструмент, чрез който електроенергийната система да има възможност да осигури достатъчни (включително гъвкави) мощности, за да се отговори на търсенето в средносрочен до дългосрочен план, както и за да се подкрепи декарбонизацията на енергийната система и интегрирането на все по-широкото внедряване на енергията от различни възобновяеми източници. След безпрецедентната енергийна криза, с която Съюзът се сблъска през последните години, възникнаха и допълнителни опасения относно сигурността на на електроснабдяването. Вътрешният пазар на електроенергия изигра решаваща роля за справянето с предизвикателствата, породени от кризата, като даде възможност на държавите членки да разчитат взаимно на доставките си. След кризата и предвид подновената амбиция по отношение на развитието на възобновяемите енергийни източници и целите на ЕС за декарбонизация добре разработените механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности могат да играят важна роля за осигуряването на адекватността на ресурсите, като същевременно гарантират правилното функциониране на вътрешния пазар, улесняват внедряването на технологиите с най-нисък въглероден интензитет и свеждат разходите за потребителите до минимум. Правилата на вътрешния пазар на електроенергия се допълват от разпоредбите на ЕС за държавната помощ, по-специално рамката за държавна помощ, определена в Насоките на Комисията относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката от 2022 г. („CEEAG“)[3], които се прилагат за мерките за сигурността на доставките, включващи държавна помощ, включително за механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности.

По-конкретно, рамката на ЕС относно адекватността на ресурсите и механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности може да бъде обобщена, по следния начин (глава IV от Регламента за електроенергията и раздел 4.8 от CEEAG):

2.1.1 Неефективност на пазара и целесъобразност

В член 20 от Регламента за електроенергията се изисква държавите членки с установени опасения за адекватността на ресурсите да разработят план за изпълнение, в който се определя как възнамеряват да се справят с основните причини за опасенията за адекватността чрез пазарни реформи и да го представят на Комисията за преглед. От държавите членки се изисква да наблюдават прилагането на своите планове за изпълнение и да публикуват резултатите в годишни доклади.

2.1.2 Необходимост и пропорционалност

Държавите членки установяват цел за сигурност на доставките, наричана още норма за надеждност, съгласно правилата, посочени в член 25 от Регламента за електроенергията. Нормата за надеждност се получава в резултат на икономически анализ и с нея се определя гранична стойност за субсидиране на свръхмощности за генериране за сметка на

[3] Съобщение на Комисията — Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката от 2022 г., C/2022/481, ОВ C 80, 18.2.2022 г., стр. 1.

конкуренцията и парите на европейските данъкоплатци, когато разходите за допълнителните мощности надвишават осигуреното от тях социално благосъстояние. За тази цел с Регламента за електроенергията се възлага на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ЕМОПС-Е) да разработи методика за изчисляване на стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването (VoLL), разходите за навлизане на нови електрогенериращи мощности на пазара (CONE) и нормата за надеждност[4]. Методиката беше одобрена от Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER) през октомври 2020 г.

Необходимостта от механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности и стойността на мощностите, за които трябва да бъде сключен договор за поръчка, следва да бъдат определени въз основа на оценка на адекватността[5]. За тази цел в Регламента за електроенергията се възлага на ЕМОПС-Е да разработи методика за оценка на адекватността на европейските ресурси („методиката за ОАЕР“[6]), която беше одобрена от ACER през октомври 2020 г. Въз основа на тази методика ЕМОПС-Е представя всяка година на ACER за одобряване предложение за годишната оценка на адекватността на европейските ресурси („ОАЕР“). В съответствие с член 24 от Регламента за електроенергията държавите членки могат също така да основават своите механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности на оценки на адекватността на националните ресурси („ОАНР“), които обаче следва да се основават на методиката на ОАЕР и подлежат на преглед от ACER, в случай че констатациите им се различават от тези в ОАЕР.

Количеството, за което се сключва договор за поръчка в отговор на цените за мощностите, следва да бъде установено по такъв начин, че осигуреното количество да не надхвърля нормата за надеждност.

2.1.3 Характеристики на разработването

В настоящата рамка на ЕС за механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности се определят редица изисквания, които трябва да бъдат изпълнени. По-конкретно:

- Подпомагането следва да бъде разпределено (и нивото на подпомагане да бъде определено) чрез конкурентна тръжна процедура (член 22, параграф 1 от Регламента за електроенергията).
- При разработването на механизма за осигуряване на електрогенериращи мощности следва да се гарантира допустимостта на всички технологии, които отговарят на обективни технически изисквания и изисквания за опазване на околната среда. Всички такива технологии следва да отговарят на условията за включване по недискриминационен начин (член 22, параграф 1 от Регламента за

[4] Методика за изчисляване на стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването (VoLL), разходите за навлизане на нови електрогенериращи мощности на пазара (CONE) и нормата за надеждност (RS): Microsoft Word - VOLL CONE RS — Приложение I (europa.eu).

[5] Оценката на адекватността представлява изследване на адекватността на електроенергийната система да осигурява електроснабдяване съгласно настоящите и прогнозираните нужди от електроенергия.

[6] Методика за изчисляване на оценката на адекватността на европейските ресурси: Microsoft Word — ОАЕР — Приложение I (europa.eu)

електроенергията). Неотдавна беше въведена разпоредба за насърчаване на държавите членки да обмислят адаптиране на разработването на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности с цел подпомагане на ресурсите за гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива, като реакция на потреблението и акумулиране на енергия (член 19ж от Регламента за електроенергията).

- Изискванията за разполагаемост (и свързаните с тях санкции) следва да са достатъчни, за да осигурят възнаграждение, което стимулира разполагаемостта в периоди на очакван извънреден товар в системата (което може да доведе до резки повишения на цените, в случай че системата не е достатъчно гъвкава) и е пропорционално на услугата, предоставяна на електроенергийната система (член 22, параграф 1 от Регламента за електроенергията).
- Механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности следва да дават възможност за трансгранично участие на мощности (член 26 от Регламента за електроенергията). За тази цел Регламентът за електроенергията възлага на ЕМОПС-Е да разработи методика, позволяваща трансгранично участие в механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности[7], която беше одобрена от ACER през 2020 г.
- Участието на технологиите, свързани с изкопаеми горива, е ограничено от допустима стойност на емисиите (член 22, параграф 4 от Регламента за електроенергията). Неотдавна беше въведена дерогация за технологии, свързани с изкопаеми горива, които отделят емисии над допустимата стойност (член 64 от Регламента за електроенергията). Ако бъде предоставена, с дерогацията се допуска ресурси, надвишаващи допустимата стойност на емисиите, да участват в механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности до 31 декември 2028 г. при определени условия.
- В случай на стратегически резерв следва да е ясно, че мощността, договорена в стратегическия резерв, няма да участва на пазарите на електроенергия, дори в ситуации, когато цените са високи (член 22, параграф 2 от Регламента за електроенергията).

[7] Методика за трансгранично участие в механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности: Microsoft Word - ХВР СМ — Приложение I — технически спецификации (europa.eu).

2.2 Текуща процедура за одобряване

Изискваните стъпки съгласно Регламента за електроенергията и правилата за държавна помощ обикновено се извършват успоредно, за да се улесни бързото одобряване:

1. Държавата членка представя на Комисията план за пазарни реформи (план за изпълнение), в който обяснява как възнамерява да премахне неефективност на пазара или регулаторни отклонения. Комисията дава своето становище в срок от четири месеца след официалното представяне на плана (член 20 от Регламента за електроенергията).[8]
2. Държавата членка следва да обоснове необходимостта и пропорционалността на механизма за осигуряване на електрогенериращи мощности въз основа на два елемента:
    - оценка на адекватността. Това може да стане с помощта на ОАЕР, както е одобрена от ACER. В случай че държава членка желае да използва ОАНР, допусканията, методиката и резултатите в нея трябва да бъдат проверени от Комисията преди да бъде прието решението за държавна помощ. По-конкретно, когато в ОАНР е установено опасение, което не е било установено при ОАЕР, държавата членка представя[9] своя ОАНР на ACER, в срок от 2 месеца ACER предоставя становище относно това дали разликите между националните и европейските оценки са обосновани (член 24 от Регламента за електроенергията); и
    - цел за сигурност на електроснабдяването (норма за надеждност), изчислена въз основа на член 25 от Регламента за електроенергията и методиката на ACER за изчисляване на стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването, разходите за навлизане на нови електрогенериращи мощности на пазара и нормата за надеждност (член 23, параграф 6 от Регламента за електроенергията). Нормата за надеждност и методиката за изчисляването ѝ трябва да бъдат проверени от Комисията преди приемането на решението за държавна помощ.
3. Държавата членка трябва да съобщи на Комисията механизма за осигуряване на електрогенериращи мощности с цел извършване на оценка съгласно правилата на ЕС за държавна помощ.

3. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РАМКАТА НА ЕС И ОСНОВНИ ИЗВОДИ

Рамката на ЕС за механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности беше приета през 2019 г. и оттогава насам бяха извършени редица стъпки за пълното ѝ прилагане

[8] Държавите членки често обсъждат с Комисията проекта на плана за пазарни реформи преди официалното му представяне, което улеснява бързото приемане на становището на Комисията относно плана.

[9] Често операторите на преносни системи и националните органи обсъждат с ACER оценки на адекватността на националните ресурси преди официално да представят своите доклади. Това помага на ACER да установи своевременно всякакви опасения, свързани с докладите, по отношение на допусканията, методиката и т.н.

(т.е. разработването на методики на ЕС, свързани с механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности[10]). Изводи могат да бъдат извлечени от семинарите на Комисията, практиките за държавна помощ и докладите на ACER за наблюдението на сигурността на доставките („СД“)[11]. Това включва продължителността и сложността на процеса на прилагане на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности.

Настоящият доклад се основава на практиката, прилагана от държавите членки при обмислянето, приемането и използването на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности след приемането на Регламента за електроенергията, както и на съществуващата практика на Комисията. След влизането в сила на Регламента за електроенергията Комисията прие решения за държавна помощ по две схеми (Белгия[12], Финландия[13]). В момента тя провежда обсъждания преди нотифицирането с редица държави членки относно техните схеми.

Докладът се основава и на обратната информация, предоставена от заинтересованите страни на Комисията в рамките на нейната обществена консултация относно предложението ѝ за реформа на структурата на пазара на електроенергия[14], което е обобщено в работния документ на службите на Комисията, придружаващ предложението на Комисията [15].

На 22 май 2023 г. и на 7 юни 2023 г. Комисията организира два работни семинара с държавите членки на тема „Рационализиране на рамката на механизъм на ЕС за осигуряване на електрогенериращи мощности“. В семинарите беше поставено специално ударение върху настоящата методика на ОАЕР, както и върху процедурата за одобряване на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности. Съдържанието на тези семинари беше представено от Комисията и ACER и на Европейския форум на регулатори на електроенергия на 8 юни 2023 г. и 27 май 2024 г. Форумът приветства инициативата за ускоряване на процедурата за одобряване на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности и за опростяване на методиката на ОАЕР[16].

[10] Методика за определяне на VoLL, CONE и нормата за надеждност; методика за оценка на адекватността на европейските ресурси; и методики за трансгранично участие в механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности.

[11] На разположение на адрес: https://www.acer.europa.eu/electricity/security-of-supply/monitoring-security-electricity-supply.

[12] Това включва две решения за държавна помощ за промяна на белгийската схема, налични под номера на досиетата SA.54915 и SA.104336.

[13] Налично под номер на досието SA.55604.

[14] На разположение на адрес: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13668-Electricity-market-reform-of-the-EUs-electricity-market-design/public-consultation_bg.

[15] Работен документ на службите на Комисията, Реформа на структурата на пазара на електроенергия, SWD(2023) 58 final, https://energy.ec.europa.eu/system/files/2023-03/SWD_2023_58_1_EN_autre_document_travail_service_part1_v6.pdf.

[16] Вж. заключенията на Форума от 2023 г. тук: https://energy.ec.europa.eu/events/38th-meeting-european-electricity-regulatory-forum-2023-06-08_en?prefLang=bg. Вж. заключенията на Форума от 2024 г. тук: https://energy.ec.europa.eu/events/39th-european-electricity-regulatory-forum-2024-05-27_en?prefLang=bg

И накрая, в настоящия доклад се разглеждат някои от въпросите, повдигнати в контекста на преговорите по предложението за реформа на структурата на пазара на електроенергия от съзаконодателите, в резултат на което от Комисията бе изискано да изготви настоящия доклад.

3.1 Неефективност на пазара и целесъобразност

Комисията разработи и издаде насоки[17] за държавите членки как да изготвят своите планове за изпълнение. По време на оценката на плановете Комисията търси становището на заинтересованите страни относно предложените от държавите членки реформи и провежда срещи или писмени комуникации с държавите членки, за да изясни въпроси или проблеми, когато и ако възникнат.

Насоките на Комисията могат да улеснят държавите членки при извършването на анализ на евентуалните регулаторни отклонения и неефективност на пазара. Предложената структура в насоките даде възможност също така на Комисията да разбере по-добре функционирането и специфичните проблеми на пазара на електроенергия в съответната държава членка. По този начин Комисията може да приеме по-бързо своето становище относно плана. Към днешна дата много държави членки (12 от 27[18]) вече са получили становища на Комисията относно техните планове за изпълнение.

3.2 Необходимост и пропорционалност

Методиката на ACER за оценяване на оценката на адекватността на европейските ресурси беше приета от ACER през 2020 г. За да бъде разработването на ОАЕР в съответствие с определената за нея методика беше необходимо поетапно изпълнение от страна на ЕМОПС-Е. Въпреки че ЕМОПС-Е постигна значителен напредък в разработването на ОАЕР, ACER не одобри ОАЕР от 2021 г. и 2022 г. главно поради липсата на последователност и надеждност на оценката. През 2024 г. ACER одобри за първи път „ОАЕР от 2023 г.“, като заключи, че оценката е достигнала равнище на надеждност, което дава възможност на лицата, вземащи решения, да разчитат на резултатите от нея.

Някои държави членки[19] изразиха критика по отношение на сложността на методиката за ОАЕР и факта, че според настоящата методика за установяването на опасения относно адекватността следва да се използва „средностатистически базов сценарий“ за ОАЕР (с два варианта — със и без механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности). Следва обаче да се има предвид, че методиката на ОАЕР се основава на така наречената „вероятностна“ оценка, в която вече е взето предвид наличието на множество сценарии и

[17] На разположение на адрес: https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-12/market_reform_plan_guidance_final_0.pdf.

[18] Белгия, България, Германия, Гърция, Ирландия, Испания, Италия, Литва, Полша, Финландия, Франция, Швеция (Естония в момента преминава през процеса).

[19] Също повдигнат по време на двата семинара с държави членки, организирани през юни 2023 г.

вероятността за възникването им. Въпреки това някои държави членки считат, че наличието само на един средностатистически базов сценарий за описване на бъдещата траектория е твърде ограничаващо, тъй като може да създаде впечатлението, че се представя една „единствена истина“ за бъдещето и се поставя по-слабо ударение върху алтернативните траектории. Една от основните критики понастоящем към средностатистическия базов сценарий е, че той се основава на допускането, че целите в националните планове в областта на енергетиката и климата („НПЕК“) ще бъдат напълно постигнати без да се взема предвид, че е възможно да възникнат забавяния при изпълнението на мерките, описани в плановете, и че такива забавяния е възможно да засегнат адекватността на системата. В Регламента за електроенергията се прави позоваване на „средностатистически базови сценарии“. Това оставя място за въвеждане на допълнителен средностатистически базов сценарий, в който се описва различен темп на енергийния преход. В него обаче бъдещето следва да се представя чрез вероятностен модел, за да могат необходимостта и пропорционалността на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности да бъдат обосновани в решенията за държавна помощ, които се основават на тези средностатистически базови сценарии.

Тъй като резултатите от ОАЕР не бяха налични преди 2024 г., държавите членки трябваше да разчитат на ОАНР (които трябва да се основават на същата методика на ACER като ОАЕР), за да обосноват и определят количествено своите механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности през този период. Според доклада на ACER за наблюдението на сигурността на доставките (СД) за 2023 г.[20] някои държави членки са преминали цялостни оценки на адекватността, но ACER също така отбеляза, че други държави членки може да са приложили „прекалено опростени“ подходи, които се различават значително от методиката на ACER. Интересното е, че според доклада на ACER за наблюдението на СД за 2024 г. много държави членки[21] вече включват в своите ОАНР допълнителни сценарии към средностатистическия базов сценарий, с които се моделира различен темп на енергийния преход. Някои държави членки[22] включват в своите ОАНР сценарии с моделиране на намалена разполагаемост на ресурси или намалени преносни способности на електроенергийната мрежа[23], в които се оценяват въздействието на малко вероятни условия със силно въздействие върху електроенергийната система. В тези сценарии се разглеждат детерминистични рискове за неблагоприятно развитие за разлика от вероятностния подход, предвиден в Регламента за електроенергията, при който вероятностите се свързват с несигурни събития в бъдещето. И накрая, в Регламента за електроенергията се предвижда, че в оценките за адекватност на ресурсите може да се вземе

[20] acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/Security_of_EU_electricity_supply_2023.pdf.

[21] Белгия, България, Испания, Португалия, Франция, Чехия (Доклад на ACER за наблюдението на СД за 2024 г.)

[22] Белгия, Естония, Финландия и Швеция (Доклад на ACER за наблюдението на СД за 2024 г.)

[23] Тези ситуации включват например едновременни отпадания на множество елементи на мрежата, прекъсване в доставянето на гориво за генериране на електроенергия, по-ниска разполагаемост на чуждестранни или местни атомни електрически централи (АЕЦ).

предвид чувствителността на екстремни метеорологични явления. Няколко държави членки[24] включват в своите ОАНР тази чувствителност.

Методиката на ACER за изчисляване на VoLL, CONE и нормата за надеждност е приета от ACER през 2020 г. Съгласно тази методика държавите членки провеждат проучвания сред различни групи потребители на електроенергия, за да оценят готовността им да плащат за мощност, както и сред доставчици на мощности, за да оценят цената на нови мощности. Съществуват значителни различия в прилагането на методиката на ACER на национално равнище в държавите членки[25]. В неотдавнашно консултантско проучване на ACER[26] бе установено, че значителните разлики по отношение на VoLL (оценени с помощта на подход, основан на проучване) и CONE между държавите членки вероятно не могат да бъдат напълно обяснени с националните особености, отразяващи структурните различия в техните икономики. В него се посочват евентуалните трудности[27] при изпълнението и разнообразието от резултати, свързани с подхода, основан на проучване. Тези проблеми при изпълнението могат да предизвикат отклонения, които да доведат евентуално до свръх или недостатъчно инвестиране в сигурността на доставките. Прилагането на методиката и провеждането на проучване на VoLL, CONE и нормата за надеждност във всяка държава членка може да бъде също тромав и скъп процес, особено за малките национални органи, които е вероятно да не разполагат с ресурси и персонал за тази цел.

3.3 Характеристики на разработването на механизма за осигуряване на електрогенериращи мощности

Въз основа на съществуващата практика Комисията установи следните основни недостатъци при разработването на механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности.

Първо, някои механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности съдържат изисквания към разработването на продукта, които могат да затруднят участието на нови технологии (като реакция от страната на потреблението и акумулиране на енергия), в резултат на което не се допускат промени в съществуващата структура на производството на електроенергия[28]. Тези изисквания включват например: изисквания за разполагаемост и ограничителни коефициенти на намаляване на електрогенериращата мощност (т.е. процентът от инсталираната мощност на блока за характеризиране на неговата действителна мощност), минимални отговарящи на условията мощности, изисквания за продължително непрекъснато подаване и минимални размери на офертите.

[24] Германия, Ирландия, Италия и Швеция (Доклад на ACER за наблюдението на СД за 2024 г.)
[25] Доклад на ACER за наблюдението на СД за 2021 г., стр. 8
[26] https://www.acer.europa.eu/public-events/acer-webinar-implementation-eu-methodology-electricity-adequacy-metrics
[27] Това е така, защото държавите членки са взели решения въз основа на редица фактори относно структурата на проучването и обработването на свързаните с него резултати
[28] Вж. Доклада на ACER за наблюдението на СД за 2023 г. относно пречките пред реакцията на потреблението и картата smartEN относно механизмите за адекватност на ресурсите: smarten.eu/wp-content/uploads/2022/01/the_smarten_map_2021_DIGITAL_final.pdf

Второ, при някои механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности е важно да се насърчава навлизането на нови електрогенериращи мощности на пазара (напр. чрез предоставяне на дългосрочни договори), което на практика може да отнеме време. Според Доклада на ACER за наблюдението на СД за 2024 г. основните бенефициери на подкрепата са заварените дружества като „традиционни“ доставчици на мощности. По-конкретно, електроцентралите, работещи с природен газ, са основните бенефициери по механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности от 2022 г. нататък, следвани от мощности на АЕЦ и ВЕЦ[29]. В същото време нетрадиционните доставчици на мощности като тези, свързани с възобновяемите енергийни източници, акумулирането на енергия и реакцията на потреблението, представляват малък дял от мощностите, за които се получава заплащане от механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности, въпреки че този дял следва тенденция на положителен растеж[30]. Не трябва да се забравя обаче, че това отчасти се дължи на факта, че механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности на целия пазар отразяват структурата на производството на електроенергия и по-голямата част от заплащането се насочва към съществуващите ресурси на пазара.

Трето, механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности понякога не дават възможност за действително участие на трансграничните ресурси при равни условия с местните доставчици на мощности, както се изисква от Регламента за електроенергията[31] . С изключение на механизма за осигуряване на електрогенериращи мощности в Полша изпълнението на рамката за пряко трансгранично участие е в процес на планиране (Белгия, Франция и Ирландия) или е опростено (Италия) в останалите механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности на целия пазар. Според някои проучвания[32] това се дължи на факта, че настоящата рамка за трансгранично участие е сложна и трудна за прилагане, както методиките, разработени от ACER. Освен това в Регламента за електроенергията се предвижда максимално допустимите мощности, които ще навлязат на пазара (МЕС) с цел участие в механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности, да се изчисляват от регионалните координационни центрове (РКЦ) и да се основават на годишните оценки в ОАЕР. До 2023 г. държавите членки сами изчисляваха МЕС (тъй като процесът на изчисляване в РКЦ не беше установен и резултатите от ОАЕР не бяха налични). През 2024 г. РКЦ изготвиха за първи път препоръки за МЕС въз основа на резултатите от одобрената ОАЕР за 2023 г. Понастоящем обаче ЕМОПС-Е извършва цялостна оценка на адекватността на ресурсите само за четири целеви години от десетте, посочени в Регламента за електроенергията. Това създава пропуски в данните за изчисляването на МЕС.

[29] Относителните им дялове през 2023 г. са съответно около 32 %, 24 % и 15 %.

[30] Според Доклада на ACER за наблюдението на СД за 2023 г. възобновяемите енергийни източници, различни от водноелектрическите централи, представляват само 6 GW или 3 % от общите мощности; реакцията от страната на потреблението представлява 4 GW, докато акумулирането на енергия все още е на ниско равнище — 300 MW — през 2022 г.

[31] Доклад на ACER за наблюдението на СД за 2023 г.

[32] Menegatti, E., Meeus, L. (2024), FSR Policy Brief: An easy fix to streamline capacity markets (Кратка информация за политиката на FSR: лесно решение за рационализиране на пазарите на мощности): https://hdl.handle.net/1814/77492

Четвърто, при механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности в различните държави членки се прилагат разнородни санкции, които да стимулират доставчиците на мощности да изпълняват ангажиментите си. Съществуващите режими на санкциониране в механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности не винаги осигуряват достатъчно подходящи стимули за действително гарантиране на предоставянето на договорената услуга[33]. Например санкциите за забавяне при изграждането на мощности или за липса на разполагаемост обикновено са много по-ниски от VoLL, използвана за установяване на разходите при липса на мощности и обосноваване на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности.

И накрая, в Регламент (ЕС) 2024/1747 (членове 19ж и 19з) на държавите членки се разрешава да въведат схеми за подпомагане на гъвкавостта по отношение на неизкопаемите горива. Като се има предвид, че целта, преследвана от такива схеми за подпомагане на гъвкавостта, може да се припокрива с целите на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности, следва да се обмисли взаимодействието между посочените механизми и мерките за гъвкавост, за да се осигури по най-рентабилния начин структура от надеждни и гъвкави декарбонизирани мощности, необходими за бъдещата енергийна система.

3.4 Обществени консултации, прозрачност и оценка

От 1 юли 2023 г. в правилата за държавна помощ от държавите членки се изисква да проведат обществени консултации в рамките на 4—6 седмици (в зависимост от бюджета на схемата) относно всички мерки за сигурност на доставките, за които се изисква одобрение за държавна помощ[34]. Това изискване беше въведено (заедно с подобно изискване за схемите за декарбонизация), за да се гарантира, че заинтересованите страни са запознати с всички планирани мерки и имат възможност да проучат и да осигурят данни за разработването и за основните параметри на планираните и финансирани от държавата механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности. Това дава възможност на участниците на пазара например да представят мнения относно предварителните изисквания и изискванията за разполагаемост на мощностите, както и относно санкциите, които, както е описано по-горе, могат да възпрепятстват участието на определени ресурси, намалявайки конкуренцията и увеличавайки разходите. С тези изисквания обаче се включва допълнителна процедурна стъпка за националните органи, които желаят да въведат механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности.

3.5 Продължителност на процедурата за одобряване

Държавите членки преценихa[35], че процесът на вземане на решения за държавна помощ във връзка с механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности е продължителен процес. Настоящият процес на одобряване на механизма за осигуряване на

[33] Доклад на ACER за наблюдението на сигурността на доставките за 2023 г.
[34] Точка 348 CEEAG.
[35] С държавите членки бяха проведени предварителни консултации през юни 2023 г., когато Комисията организира два семинара за тях, както и по време на Енергийния форум за електроенергията в Рим през 2023 г.

електрогенериращи мощности обикновено е с минимална продължителност от 6 месеца. Практиката обаче показва, че обсъжданията с държавите членки преди нотифицирането обикновено продължават по-дълго, т.е. до 2 години. Това се дължи не само на „пилотния“ характер на първите процедури съгласно новите разпоредби на Регламента за електроенергията (членове 20—27), но и на факта, че по време на етапа преди нотифицирането, структурата на схемата все още е в процес на разработване: първоначалните идеи все още се обсъждат в рамките на държавата членка и обикновено са необходими няколко кръга на вътрешен обмен на информация с националните заинтересовани страни, както и със службите на Комисията, за да се финализира подробната структура на дадена мярка и да се гарантира, че тя отговаря на изискванията в законодателството на ЕС.

4. ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА КОМИСИЯТА ЗА РАЦИОНАЛИЗИРАНЕ И ОПРОСТЯВАНЕ

4.1 Преглед на методиката на ACER за ОАЕР

Съгласно член 69, параграф 3 от Регламента за електроенергията Комисията изисква от ACER въз основа на настоящия доклад да измени методиката за ОАЕР в зависимост от случая. За да отговори на опасенията, свързани с посочената по-горе методика на ОАЕР, ACER (в сътрудничество с ЕМОПС-Е) следва да преразгледа своята методика за оценка на адекватността в Съюза и да обмисли преразглеждане на методиката за изчисляване на количествените показатели за адекватност, за да намали тежестта на изпълнението за държавите членки и да улесни хармонизираното прилагане на рамката на ЕС.

Методиката следва да бъде актуализирана и рационализирана в редица области, за да се гарантира стабилността на рамката и лесното ѝ прилагане от заинтересованите страни (ЕМОПС-Е на равнището на ЕС и операторите на преносни системи („ОПС“) или други субекти на национално равнище), като отразява изводите, извлечени от съществуващата практика.

В искането на Комисията до ACER се определя само обхватът на такова опростяване на методиката на ОАЕР. ЕМОПС-Е трябва да представи подробните проекти на предложения за методиката на ACER за одобряване в съответствие с член 27 от Регламента за електроенергията.

4.1.1 Рамката за сценариите

Съгласно методиката на ОАЕР (член 3) установяването на опасенията относно адекватността следва да се основава на един средностатистически базов сценарий (с

варианти[36], включващи или изключващи одобрените механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности), докато допълнителната чувствителност служи само за оценка на надеждността на установеното опасение относно адекватността.

Настоящият средностатистически базов сценарий се основава на постигането на целите в НПЕК, състоящи се от политически цели и задачи. В НПЕК се описват траекториите на бъдещата инсталирана мощност (възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), акумулиране на енергия) и търсенето (електрификация, енергийна ефективност) в съответствие с амбициозните цели на ЕС. НПЕК на държавите членки представляват най-добрия наличен план, в който се описва бъдещето на енергийната система по време на енергийния преход. В този сценарий обаче не се отчита възможността да възникнат забавяния при изпълнението на описаните в плановете мерки и че такива забавяния могат да засегнат адекватността на системата. Освен това НПЕК се актуализират на всеки пет години и първоначалните траектории може да се отклоняват от предишния план. Например разработването на нови активи, свързани с производството на електроенергия (напр. ВЕИ, АЕЦ), търсенето на електроенергия (напр. електролиза за получаване на водород) и ключовата инфраструктура (национална мрежа, свързване на производствени активи, междусистемни връзки), може да се отклони от заложеното в плановете по отношение на състав или темп.

Поради това може да се предвиди преразглеждане на рамката на сценария и въвеждане на допълнителен „сценарий за тенденциите и прогнозите“ в методиката за установяване на опасения за адекватността, които държавите членки биха могли да използват, за да обосноват въвеждането на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности. Това би дало възможност да се разгледа алтернативен поглед върху бъдещето, напр. бъдеще, при което възобновяемите енергийни източници, ядрената енергия или акумулирането на енергия се инсталират с различен темп и електрификацията се извършва с различен темп.

Този „сценарий за тенденциите и прогнозите“, също определен по вероятностен начин, би представлявал сценарий, при който ще се отчита действителният напредък към изпълнението на НПЕК на държавите членки. Това включва наблюдаваното развитие на предлагането, както и на търсенето (с оглед например на темпът на електрификация и енергийната ефективност) и развитието на мрежата, като се вземе предвид рискът при някои държави изпълнението на целите и задачите да не се осъществи навреме[37]. Поради тази причина вторият сценарий не следва да включва други рискове, за да се избегне изопачаване на неговата цел, а именно да се отрази действителният темп на енергийния преход. При тази цел се изисква също така тенденциите, използвани във втория сценарий, да не са по-консервативни от прогнозите на държавите членки, както и от вече приетите и приложени политики и мерки. Също така, при това разширяване на рамката на сценария е от

[36] С Регламент (ЕС) 2024/1747 беше засилена ролята на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности при решаването на проблеми с адекватността. В резултат на това вариантът, който включва тези одобрени механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности, става по-целесъобразен от варианта, при който не се вземат предвид тези механизми. Това би могло да подкрепи с информация усилията за рационализиране на методиката.

[37] https://www.eea.europa.eu/themes/climate/trends-and-projections-in-europe

съществено значение да се определят подходящи сравнителни показатели, за да се очертаят разликите между средностатистическите базови сценарии; те ще дадат също възможност на заинтересованите страни да сравнят по ефективен начин основните допускания през годините. В допълнителния сценарий трябва да се намери равновесието между реализъм и консерватизъм, за да се избегне рискът от увеличаване на разходите за потребителите без да се осигурят значими допълнителни ползи.

Поради посочените по-горе причини допълнителният сценарий и допусканията в него, по-специално основаните на предшестващи данни[38] и на настоящите прогнози[39], които се различават от целта и задачите, посочени от държавите членки за гарантиране на съответствието с целите на Съюза до 2030 г. в областта на енергетиката и климата и целта му за неутралност по отношение на климата до 2050 г., следва да бъдат предмет на задълбочена обществена консултация. ACER следва да даде насоки как трябва да се проведе тази обществена консултация. Представителната група на заинтересованите страни по десетгодишния план за развитие на мрежата бива приканена да изрази становището си относно съгласуваността на сценариите на ОАЕР с рамката на сценария на десетгодишния план за развитие на мрежата.

Важно е да се припомни, че ОАНР ще продължи да играе роля, за да се гарантира, че конкретните обстоятелства, установени от държавите членки, могат да бъдат взети предвид при разработването на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности.

4.1.2 Избор на целеви години

В методиката на ОАЕР (член 4.1) се изисква моделиране на всяка година в рамките на 10-годишен времеви хоризонт (съгласно изискването на Регламента за електроенергията). Наличието на резултати за всяка година е важно за вземането на решение относно необходимостта от механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности, както и за изчисляването на максималните мощности, които ще навлязат на пазара, при трансграничното участие в механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности. Заинтересованите страни (ЕМОПС-Е) обаче срещнаха трудности при изчисленията за целите на моделирането на всяка от тези 10 години. С цел опростяване в модела биха могли в бъдеще изрично да бъдат моделирани ограничен брой целеви години, които са от решаващо значение за вземането на решения относно механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности (включително за изчисляването на максималните мощности, които ще навлязат на пазара), докато други целеви години могат да бъдат моделирани чрез екстраполация.

[38] напр.; съгласно член 18 от Регламента за управлението.
[39] Включително обсъжданите политики и мерки, за които е реалистично да се допусне, че ще бъдат приети.

4.1.3 Ролята на оценката на икономическата жизнеспособност

Съгласно методиката на ОАЕР (член 6) в оценката на икономическата жизнеспособност се моделират решенията за навлизането на пазара и излизането от него. Понастоящем в модела на ОАЕР се измерва икономическата жизнеспособност на ресурсите, като се използва така нареченият подход на „системни разходи“, чрез който общите системни разходи се свеждат до минимум, тоест сумата от постоянните разходи и общите експлоатационни разходи. Подобен подход за оптимизиране на разходите за цялата европейска система в една стъпка доведе до значителни ограничения при изчисленията и до несъответствия между решенията за това мощности да навлизат и излизат от пазара и оценените рискове за адекватност. За да се отговори на тези опасения, икономическата жизнеспособност на ресурсите следва да се основава на подход за „максимално увеличаване на приходите“, при който се измерва разликата между очакваните приходи и разходи за всеки ресурс за осигуряване на електрогенериращи мощности[40]. Това вече се прилага от някои ОПС в Европа. Възможността оценката на икономическата жизнеспособност да бъде разбита на по-малки итерации, които се изчисляват по-лесно, представлява по-опростен подход (като „итеративен подход“[41]) и по-добър начин за моделиране на решенията за навлизане и излизане на мощности от пазара. Методиката на ОАЕР следва да съдържа последваща процедура на обработване, за да може пряко да се установи количеството, което трябва да бъде осигурено за всяка тръжна зона, във връзка с разликата в адекватността, установена в модела. Освен това този подход ще улесни прилагането на изчисляване на преносната способност въз основа на потоците, което отразява по подходящ начин възможностите за трансгранична търговия и съответното повишаване на благосъстоянието. Допълнителното опростяване може да се отнася до преразглеждането на броя климатични години, моделирани във вероятностната оценка, като същевременно се гарантира, че тя представя точно необходимостта от адекватност на ресурсите.

Понастоящем в ОАЕР се моделира инвестиционното поведение чрез изчисляване на CONE (разходите за навлизане на нови електрогенериращи мощности на пазара) с помощта на два основни параметъра: средната претеглена цена на капитала (WACC) и минималния процент на възвращаемост (т.е. минималната норма на възвръщаемост, изисквана от предоставящите финансовите средства (акционери и/или кредитори), за да финансират инвестиции в представителната технология в разглежданата географска зона). Някои заинтересовани страни изтъкнаха опасения, че оценката може да бъде евентуално твърде оптимистична по отношение на инвестиционното поведение, т.е. в нея да се предполага, че склонните да избягват риска инвеститори няма да могат да финансират даден проект въз

[40] Оценката на икономическата жизнеспособност следва да бъде адаптирана, за да обхване по-добре приходите, свързани с нови екологосъобразни гъвкави ресурси (включително тези от пазарите на спомагателни услуги). За тази цел е изключително важно да има тясно взаимодействие със съответните заинтересовани страни, които разбират действителните стопански модели на тези технологии.

[41] Чрез икономическата симулация на диспечирането се изчисляват приходите и разходите, свързани с различните ресурси, след което инвестициите се коригират въз основа на резултатите и отново се извършва диспечиране, последвано от корекция на мощностите и т.н. до постигането на пазарно равновесие.

основа на прекомерни скокове на цените, случващи се в рамките на няколко часа годишно. Поради това следва да се обърне специално внимание на условията за процеса на вземане на решения за инвестиране чрез подходящо моделиране на избягването на риска от рационален инвеститор чрез „минималния процент на възвращаемост“.

4.1.4 Междузонови преносни способности

В настоящата ОАЕР (член 4.7 от методиката на ОАЕР) се моделира междузонов обмен от трети държави по два различни начина: i) за системите, за които изобщо не е извършвано моделиране[42] (Русия, Беларус), не се предполага междузонов обмен; ii) и за системите, които „не е извършено явно моделиране“ (Мароко, Молдова, Тунис и Украйна)[43], междузоновите обмени трябва да отразяват пазарните условия и очакваните оперативни практики (включително конкретни споразумения за свързване). Допусканията, свързани с тези междузонови обмени от трети държави, следва да бъдат непрекъснато наблюдавани от ЕМОПС-Е (под надзора на ACER), за да отразяват равнището на риск, свързано с тези системи.

4.1.5 Въздействие на мерките, съдържащи се в плановете за изпълнение на държавите членки

В методиката на ОАЕР (членове 3.3 и 5.14) се съдържа изискване оценката да е в съответствие с мерките и действията, определени от държавите членки в плановете за изпълнение съгласно член 20, параграф 3 от Регламента за електроенергията. С цел опростяване (и в съответствие с член 23, параграф 5 от Регламента за електроенергията) в оценката би могло в бъдеще да се предвиди — вместо да се съгласува с мерките, съдържащи се в плановете за изпълнение на държавите членки — вероятното въздействие на мерките, съдържащи се в тези планове.

Освен това, в случай че бъде установено непряко ограничаване на формирането на цените на едро съгласно член 10, параграф 4 от Регламента за електроенергията (и моделирано в ОАЕР), в методиката на ОАЕР (член 3.7) се изисква оценката да съдържа задължителна чувствителност, за да се установи дали непрякото ограничаване на формирането на цените може да представлява евентуален източник на опасения относно адекватността на ресурсите. С цел опростяване тази чувствителност може да стане незадължителен елемент.

[42] Тези системи изобщо не са включени в моделирането, т.е. не се предполага междузонов обмен от тези трети държави.

[43] Тези системи са моделирани като екзогенни най-добри прогнози на междузоновите обмени с включените в моделирането зони.

Данните се предоставят от ОПС, които имат преки връзки с тези системи и следва да отразяват очакваните пазарни условия и оперативните практики (включително конкретните споразумения за свързване).

4.1.6 Коефициенти на намаляване на електрогенериращата мощност

В методиката на ОАЕР (член 4.4) се съдържат изисквания за наличие на източници на доставка. Необходимо е да има общо становище относно определението на коефициентите на намаляване на електрогенериращата мощност за различните технологии. ЕМОПС-Е трябва да направи тези коефициенти на намаляване на електрогенериращата мощност публично достъпни (под надзора на ACER).

4.1.7 Принос на реакцията на потреблението и акумулирането на енергия

В методиката на ОАЕР (членове 4.3 и 4.5) се съдържат изисквания за това как да се моделират реакцията на потреблението и акумулирането на енергия. Въпреки това технологиите за гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива все още не са попадали в обхвата на прилагането на ОАЕР. Тъй като енергийният преход продължава и техният стопански модел се развива, задълбочаването на прилагането на ОАЕР при разглеждането на ресурсите за гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива и вземането под внимание на всички ресурси, поддържани от мерки за гъвкавост, става все по-важно (напр. по-добро отразяване на ограниченията, свързани със скоростта на натоварване на генераторите, за икономическия модел на разпределяне, по-добро отчитане на приходите[44] от спомагателни услуги за оценка на икономическата жизнеспособност, по-добра оценка на местните ресурси, напр. термопомпи, навлизането на електрически превозни средства и т.н.), чрез ОАЕР може не само да бъде отчетен правилно приносът на реакцията от страната на потреблението и акумулирането на енергия, но и да бъде осигурен подходящ принос към оценката на нуждите от гъвкавост, като по този начин се избегне дублиране на усилията на държавите членки.

4.1.8 Прозрачност и взаимодействие със заинтересованите страни

Методиката на ОАЕР (членове 9 и 11) вече съдържа изисквания за прозрачност и взаимодействие между заинтересованите страни. Усилията за увеличаване на прозрачността следва да продължат. Например, заинтересованите страни и регулаторите са поискали публикуване на резултатите от ОАЕР, показващи разпределението на непредоставена електроенергия на час. Такава информация е от ключово значение за държавите членки и заинтересованите страни, за да разберат степента, в която събитието на недостиг представлява сериозна заплаха за сигурността на електроснабдяването и следва да бъде включено в ОАЕР. Входящите данни (член 5 от методиката на ОАЕР), които не са специфични за дадена държава членка, но се използват като приети стойности в различните тръжни зони в модела на ОАЕР (напр. показатели за разходите за ресурси, коефициенти на

[44] Чрез методиката на ОАЕР (член 6.9, буква б)) е възможно да бъдат разгледани всички потоци от приходи, включително приходите

от спомагателни услуги, които са от решаващо значение за технологиите за акумулиране на енергия и за реакцията на потреблението. Това следва да стане задължително.

намаляване на електрогенериращата мощност), следва да бъдат направени публично достъпни от ЕМОПС-Е (под надзора на ACER).

4.2 Рационализиране на процедурата за одобряване от Комисията на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности

Преди държавната помощ да може да бъде законно предоставена чрез механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности трябва да бъде получено решение за одобряване от Комисията. За приемането на решение за държавна помощ за национален механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности се изисква оценка на неговата съвместимост с изискванията в Регламента за електроенергията (членове 20 до 27) и в раздел 4.8 от CEEAG.

За да отговори на опасенията на държавите членки и да ускори одобряването на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности, Комисията предлага да разработи *опростена процедура за държавна помощ* за разработването на механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности, които следват предварително определени стандартни модели, основани на най-добри практики, и които следователно може да се очаква да ограничат нарушаването на конкуренцията. Тази опростена процедура ще бъде предложена като част от новата рамка за държавна помощ, посочена в стълб 2 от съобщението Компас за конкурентоспособността[45].

За да може да се извърши необходимата правна оценка съгласно Регламента за електроенергията и правилата за държавна помощ, както и за да се предоставят необходимите насоки във връзка с това, което обикновено са сложни национални проекти, тази опростена процедура ще обхване необходимия набор от характеристики на проектите. Въпреки че наличието на решение за държавна помощ ще остане задължително условие за одобряването на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности, обсъжданията с Комисията биха могли значително да се ускорят за държавите членки, които следват опростената процедура.

Предложената опростена процедура ще обхване двата най-често разработвани механизма за осигуряване на електрогенериращи мощности — един за механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности с централен купувач за целия пазар и един за стратегическите резерви — и ще обобщи под формата на контролен списък основните елементи, които държавите членки трябва да предоставят.

Когато предвиденото разработване на механизъм за осигуряване на електрогенериращи мощности на държавата членка е в съответствие с всички елементи в контролния списък, Комисията ще пристъпи към бързо приемане на решение за държавна помощ без да са необходими допълнителни обсъждания относно разработването.

[45] 29.1.2025 г. COM(2025) 30 final: eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0030

Изискванията за тази опростена процедура може да съдържат следното:

- Държавите членки могат да прилагат опростената процедура, ако *използват най-актуалния доклад от ОАЕР* (одобрен от ACER), за да докажат необходимостта от схемата. Както е посочено в точка 4.1, методиката на ОАЕР ще бъде опростена в бъдеще и на държавите членки ще бъде предоставена допълнителна гъвкавост, за да обосноват своята схема въз основа на ОАЕР.

- Като допълнително опростяване с цел ускоряване на процедурата за одобряване на механизма за осигуряване на електрогенериращи мощности, Комисията ще поиска от ACER да изчисли *представителна стойност на загубите от прекъсване на електроснабдяването* за всички държави членки, като използва текущия опит за повишаване на ефективността и подобряване на състоятелността на изчислението. ACER следва също така да предостави представителни показатели за разходите на равнището на ЕС, като вземе предвид съществуващите проучвания относно разходите за навлизане на нови електрогенериращи мощности на пазара и най-добрите налични икономически проучвания. Тези представителни стойности (които ще бъдат предоставени незабавно от ACER) ще дадат възможност на държавите членки да установят бързо своите норми за надеждност, ако решат да вземат предвид изчисленията на ACER.

- Що се отнася до цялостната процедура за одобряване на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности, държавите членки, които все още не са приели своя план за изпълнение, могат да представят плана си на Комисията достатъчно време преди предложената от тях схема. Държавите членки могат да изпълняват предложените реформи, съдържащи се в техния план, успоредно с въвеждането на схемата. От държавите членки, които вече са представили своя план за изпълнение и са получили становището на Комисията, не се изисква да изготвят нов план за изпълнение.

- И накрая, по отношение на структурата на схемата, тя следва да отговаря на необходимия набор от структурни характеристики. Комисията ще опише подробно тези най-добри практики в предложението за новата рамка за държавна помощ.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ И СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

Въз основа на прегледа на процедурата, свързана с прилагането на механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности съгласно глава IV от Регламента за електроенергията, Комисията стига до заключението, че редица елементи могат да бъдат рационализирани, а при определени условия процедурата може да бъде опростена.

Съгласно член 69, параграф 3 от Регламента за електроенергията Комисията трябва да представи до 17 април 2025 г. предложения с цел опростяване на процедурата за оценка на механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности, когато е целесъобразно.

Такова предложение е описано подробно в приложение I към проекта на съобщение на Комисията относно рамката за мерките за държавна помощ в подкрепа на Пакта за чиста промишленост (Рамка за държавна помощ за Пакта за чиста промишленост — CISAF). С държавите членки ще бъдат проведени консултации относно предложението преди приемането му.

Позицията на Комисията по настоящия доклад не засяга позицията, която тя може да заеме относно съвместимостта на която и да е национална мярка за прилагане със законодателството на ЕС.